

Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen (EVV)

Eindrapport werkjaar 2014

**Milisen, K., Vlaeyen, E., Leysens, G., Geeraerts, A.,
Senden C., & Dejaeger, E.**

*In opdracht van het Ministerie van
de Vlaamse Gemeenschap,
afdeling Welzijnszorg*

Vlaanderen
is zorg

Inhoud

Inhoud	2
1 Inleiding	3
2 Resultaten januari - december 2014	4
2.1 Resultaatsgebied 1: Het aanbieden van informatie, documentatie en advies	4
2.1.1 Pijler coördinatie EVV.....	4
2.2 Resultaatsgebied 2: Het ontwikkelen van methodieken en materialen	13
2.2.1 Pijler implementatiestrategieën	13
2.2.2 Pijler registratie	19
2.3 Resultaatsgebied 3: Het ondersteunen van de implementatie van methodieken en materialen	20
2.3.1 Pijler implementatiestrategieën	20
2.3.2 Pijler vorming en deskundigheidsbevordering	27
2.4 Partners.....	35
2.4.1 Partners samenwerkingsverband	35
2.4.2 Partners thuiszorg - en woonzorgcentra.....	35

1 Inleiding

Het eindrapport 2104 van het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen (EVV) wordt opgedeeld volgens de drie resultaatsgebieden, zoals weergegeven in de beheersovereenkomst met de Vlaamse overheid in het kader van het preventieve gezondheidsbeleid "Vlaamse partnerorganisatie voor val- en fractuurpreventie bij ouderen". Deze drie resultaatsgebieden worden omschreven als:

1. Het aanbieden van informatie, documentatie en advies;
2. Het ontwikkelen van methodieken en materialen die, wat effectiviteit betreft, wetenschappelijk onderbouwd zijn;
3. Het ondersteunen van de implementatie van methodieken en materialen, met begrip van deskundigheidsbevordering.

Per resultaatsgebied worden de doelstellingen en het actieplan voor 2014, gebaseerd op het jaarplan 2014, vermeld en een overzicht gegeven van de bereikte resultaten. Bijkomende (achtergrond)informatie kan steeds opgevraagd worden bij het EVV.

2 Resultaten januari - december 2014

2.1 Resultaatsgebied 1: Het aanbieden van informatie, documentatie en advies

Dit resultaatsgebied richt zich voornamelijk naar de volgende doelgroepen:

- De algemene bevolking waaronder de ouderen en hun omgeving;
- Welzijns- en gezondheidswerkers in de thuissetting en woonzorgcentra;
- Universiteiten en hogescholen;
- Media.

Dit eerste resultaatsgebied omvat de volgende activiteiten:

- Inventariseren, uitwisselen, adviseren en informeren m.b.t. wetenschappelijk gefundeerde en praktijkrelevante informatie en documentatie;
- Verlenen van adviezen;
- Aanbieden van wetenschappelijk gefundeerde informatie en documentatie;
- Op vraag van de Vlaamse overheid deelnemen aan werkgroepen en vergaderingen.

Specifiek voor het werkjaar 2014 werden de volgende acties gepland en uitgevoerd m.b.t. resultaatsgebied 1:

2.1.1 Pijler coördinatie EVV

2.1.1.1 Thema 'Website'

De website www.valpreventie.be biedt een overzicht van datgene wat, op basis van de best beschikbare wetenschappelijke evidentie, effectief is in het voorkomen van valincidenten, aangevuld met de nodige klinische expertise van het EVV en zijn partners. Het EVV promoot, in samenwerking met haar externe partners, de website ter verspreiding van gratis praktijkrelevante informatie m.b.t. val- en fractuurpreventie. Deze website wordt om de 4 maanden systematisch aangevuld en geüpdatet.

Daarnaast wordt er in 2014 aandacht besteed aan de verdere optimalisatie van de website. In het kader van de Week van de Valpreventie (WvdV) (zie 2.3.1.1) wordt in april 2014 de website expliciet gepromoot ter verspreiding van gratis praktijkrelevante informatie en sensibilisering van de algemene bevolking, professionelen en organisaties in de welzijns- en gezondheidszorg in Vlaanderen m.b.t. val- en fractuurpreventie. Ook doorheen het jaar zal de website kenbaar gemaakt worden via antwoorden op helpdeskvragen, artikels in magazines voor ouderen ... Eveneens wordt publiciteit gemaakt voor de website via deelname aan beurzen en congressen (vb. Wintermeeting, ...).

Resultaten

- Update – optimalisatie website:
 - In de periode februari tot april 2014 werd een optimalisatie van de website uitgevoerd in voorbereiding op de nieuwe WvdV (zie 2.3.1.1). De volgende acties werden hierbij ondernomen:

- Aanpassing van de beginpagina met vermelding van de Uitdaging in het kader van de 'Dans je leven lang' campagne en duidelijk zichtbaar stellen van de Teller, langswaar organisaties dansfeesten konden registeren en de Uitdaging gevisualiseerd werd (<http://www.valpreventie.be/>). Na afloop van de WvdV werden hier het resultaat van het aantal deelnemende organisaties en de winnaars van de 'Award WvdV' bekendgemaakt.
- Op vraag van de logo's werden op de beginpagina eveneens rechtstreekse linken toegevoegd naar het aanbod van de WvdV met het oog op gebruiksvriendelijkheid en overzichtelijkheid voor de deelnemende organisaties.
- Aanpassing webpagina 'WvdV' (<http://www.valpreventie.be/Aanbod/WeekvandeValpreventie.aspx>) met toevoeging van nieuwe materialen (zie voor een overzicht op <http://www.valpreventie.be/Aanbod/Materialenenactiviteiten.aspx>):
 - 'Dans je leven lang' instructiefilmpje
 - Activiteitenpiramide WZC
 - Aangevulde menukaarten met nieuwe materialen voor de thuissetting en de residentiële setting, met telkens aanduiding van nieuwe materialen door toevoeging 'NIEUW!'
 - Toevoeging van de winkelwagen aan de 'Registreren en bestellen' pagina zodat organisaties makkelijker hun bestelling kunnen doorgeven aan de logo's
 - Toevoegen van een nieuwe pagina met een overzicht van de deelnemende organisaties die zich registreerden via de logo's of via de Teller
 - Bekendmaken van de winnaars van de 'Award WvdV 2014' via de vernieuwde 'Doe mee en win' pagina
- Aankondiging van de WvdV 2015 (<http://www.valpreventie.be/Aanbod/WeekvandeValpreventie/WvdV2015.aspx>)
- Bijhouden van de berichten in het kader van de WvdV onder de knop 'Actueel', zoals aankondiging van het uitgestuurde persbericht, linken naar verslaggeving over de WvdV in de media, etc..
 - In het najaar 2014 werd de hele EVV website doorlopen en geëvalueerd naar inhoud, wetenschappelijke onderbouwing, actualiteit en gebruiksvriendelijkheid. Op basis van deze evaluatie zal de website in het voorjaar 2015 geheel geüpdate worden.
- Promotie van de website:
 - Telkens als de stafmedewerkers of referentiepersonen van het EVV deelnemen aan beurzen en congressen (zie ook 2.1.1.5), wordt er systematisch promotie gemaakt voor de website. Zo werd er bijvoorbeeld ook in het jaar 2014 op de Wintermeeting te Oostende, met ondersteuning van een aantal referentiepersonen, een infostandje voorzien waar aan de hand van verschillende folders, banners, etc. de website bekend gemaakt werd aan het aanwezige publiek.
 - In het kader van de WvdV werd de website uitgebreid gepromoot doorheen gans Vlaanderen, door middel van alle communicatie die in kader van de

WvdV gebeurde. Dit houdt o.a. in promo via oproep en heroproep tot deelname WvdV, bedankbericht WvdV, berichten i.v.m. de evaluatie van de WvdV, communicatie via partnerorganisaties, banners, affiches, folders, alsook via Facebook etc..

- Eveneens verschenen, in kader van de WvdV, verscheidene persartikels, enerzijds rond de WvdV in het algemeen, anderzijds met een focus op de organisatie van lokale activiteiten. Ook via deze weg werd de website gepromoot doorheen gans Vlaanderen. Zie bijvoorbeeld http://www.valpreventie.be/Portals/Valpreventie/Documenten/WvdV/2014/2014_Perstekst_Week_van_de_Valpreventie.pdf.
- Naar aanleiding van het symposium 'Implementatie val- en fractuurpreventie bij ouderen' (zie 2.2.1.4), verscheen een perstekst waarin verwezen werd naar de website in het kader van de lancering van de Uitdaging om tegen het einde van de WvdV 10.000 ouderen aan het dansen te krijgen: zie http://www.valpreventie.be/Portals/Valpreventie/Documenten/symposia/2014_Perstekst_Uitdaging_Symposium%20Valpreventie_finaal.pdf.
- Ook via de EVV nieuwsbrief wordt daar waar mogelijk, de link gelegd met de website.

2.1.1.2 Thema 'Nieuwsbrief'

Het EVV streeft er naar om twee maal per jaar de elektronische VALNieuwsbrief uit te zenden naar al haar partners en contacten. Inschrijving is gratis en toegankelijk voor iedereen via de [website](#). Het doel van deze nieuwsbrief is Vlaanderen te informeren m.b.t. de stand van zaken van de realisaties vanuit het EVV. Er wordt gestreefd om elke nieuwsbrief invulling te geven volgens volgende vaste structuur:

- *Woordje van de voorzitter*: prof. Koen Milisen
- *Activiteiten*: o.a. WvdV, pilootproject "implementatie praktijkrichtlijn valpreventie in de Vlaamse woonzorgcentra", georganiseerde congressen,...
- *Onderzoek*: samenvatting van interessant recent onderzoek, eventueel gekaderd i.f.v. de centrale focus van de WvdV
- *Aan het woord*: hierbij wordt een expert (inhouds- of ervaringsdeskundige) aan het woord gelaten
- *Varia*: promotie van nieuwe EVV-publicaties, activiteiten van belangrijke partners (o.a. VIGeZ)
- *Agenda*: melding van interessante symposia, promotie komende editie WvdV,...
- *Contact*: contactgegevens EVV

Resultaten

- De eerste VALNieuwsbrief van 2014 (VALNieuwsbrief 3(1)) werd op 27 juni verzonden naar 2222 contactpersonen van het EVV. De inhoud van deze VALNieuwsbrief kan nagelezen worden via deze [link](#). In totaal werd de nieuwsbrief 2198 geopend door 650 verschillende personen. Deze 650 personen opende de nieuwsbrief vanuit België (2046 maal), Verenigde Staten (76 maal), Nederland (40 maal), Verenigd Koninkrijk (20 maal) en overige landen (16 maal). De nieuwsbrief werd voornamelijk de eerste 2 dagen na verzending geopend. Meer gedetailleerde documentatie kan worden opgevraagd bij het EVV.
- De tweede VALNieuwsbrieven van 2014 (VALNieuwsbrief 3(2)) werd op 18 december verzonden naar 2299 contactpersonen van het EVV. De inhoud van deze

VALNieuwsbrief kan nagelezen worden via deze [link](#). In totaal werd de nieuwsbrief 2980 geopend door 736 verschillende personen. Deze 736 personen opende de nieuwsbrief vanuit België (2636 maal), Verenigde Staten (241 maal), Nederland (80 maal), Oostenrijk (7 maal), Denemarken (5 maal), Australië (2 maal), Spanje (2 maal) en overige landen (7 maal). Ook deze nieuwsbrief werd voornamelijk de eerste 2 dagen na verzending geopend. Meer gedetailleerde documentatie kan worden opgevraagd bij het EVV.

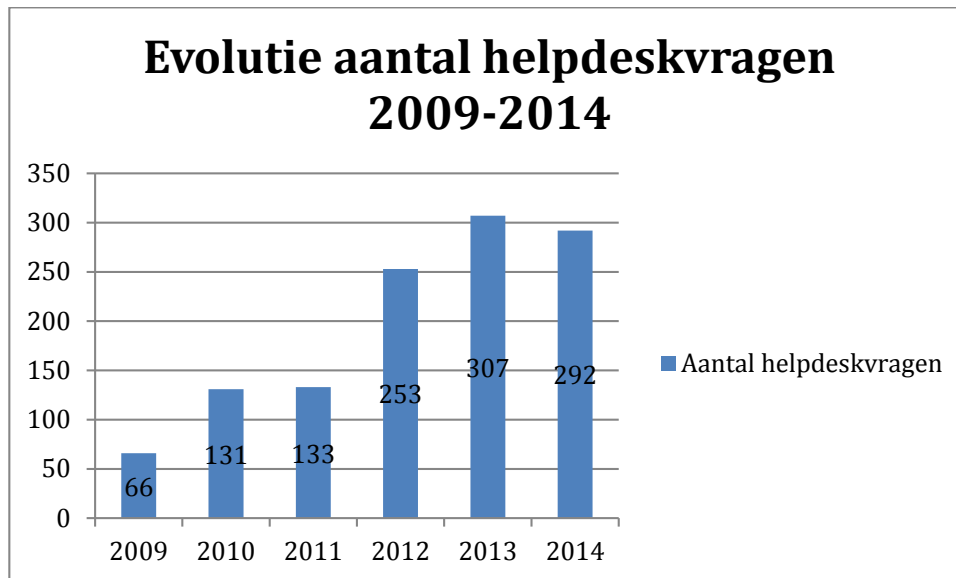
- Alle VALNieuwsbrieven die sinds 2012 verstuurd werden, blijven permanent toegankelijk via onze [website](#).

2.1.1.3 Thema 'Helpdesk / FAQ'

De helpdeskfunctie van het EVV wordt continu onderhouden. De helpdesk kan zowel via de [website](#) als via het algemeen e-mailadres (expertisecentrum@valpreventie.be) bereikt worden. Het aanbieden van informatie, documentatie en advies op vraag gebeurt in de eerste plaats aan de hand van een lijst van standaardvragen (Frequently Asked Questions – [FAQ](#)). In het geval dat de lijst geen afdoend antwoord biedt, kan de vragende partij via de helpdesk een persoonlijke vraag richten tot het EVV. Er wordt tijdig, afhankelijk van de dringendheid van de vraag en ten laatste na 30 werkdagen, een gericht antwoord geboden. Bij het beantwoorden van de helpdeskvragen zullen, naast de partnerorganisaties, ook de referentiepersonen actief betrokken worden. In december 2014 zal de administratie (tijdig antwoord bieden; type van gestelde vragen ...) van de helpdesk gecontroleerd worden. Dit gekoppeld aan de jaarlijkse evaluatie en update van de FAQ's op de website.

Resultaten

- Tussen 1 januari en 31 december 2014 werden er 292 helpdeskvragen gesteld (zie figuur 1): 75 vragen voor de thuissetting, 46 voor de residentiële setting, 18 voor de ziekenhuissetting, 30 vragen in verband met externe deelname en 123 vragen omtrent variërende onderwerpen; zoals de Week van de Valpreventie, website, vormingen, algemene informatie rond valpreventie, externe deelname, etc. In totaal bevat de helpdesk 1266 vragen, die zullen worden gebruikt om de 'veel gestelde vragen' op de website aan te vullen en te updaten. Gemiddeld werd na 7 dagen een antwoord bezorgd. Om bepaalde vragen voldoende evidence based te onderbouwen, worden experts uit onze partnerorganisaties en referentiepersonen geconsulteerd, waardoor het niet steeds mogelijk is om vragen onmiddellijk te beantwoorden. Onderstaande figuur geeft een overzicht van de evolutie van het aantal helpdeskvragen via de helpdesk (niet via de referentiepersonen) over de jaren heen.

FIGUUR 1: OVERZICHT EVOLUTIE AANTAL HELPDESKVRAGEN

2.1.1.4 Thema 'Algemene communicatie en media'

Ook doorheen het jaar zal het EVV en zijn werking kenbaar gemaakt worden via algemene communicatie en media waaronder bijvoorbeeld artikels in magazines voor ouderen, publiciteit via deelname aan beurzen, ...

Daarnaast verleent het EVV aan de Vlaamse overheid adviezen, gebaseerd op eigen en internationaal onderzoek, met betrekking tot val- en fractuurpreventie.

Resultaten

- Ook in het jaar 2014 werd de werking van het EVV kenbaar gemaakt worden via algemene communicatie en media, waaronder bijvoorbeeld het [symposium](#), artikels in magazines voor ouderen, persberichten in kader van de sensibilisatiecampagne WvdV. Ook leverde het EVV materiaal aan voor het [BOEBSBLAD](#) (Blijf Op Eigen Benen Staan!), om zo zijn werking kenbaar te maken bij de gemeente, het OCMW en lokale organisaties en ouderen, mantelzorgers en zorgverstrekkers bewust te maken van de valrisico's en manieren aanleren om vallen te voorkomen. Media-aandacht:
 - Dansen, dansen! (om vallen tegen te gaan) (2014): 'Het journal 7' 21/4/'14
 - Radio interview (2014): radio één 21/4/'14
 - Janine Bischops (2014) promoot 'Dans je leven lang!' in [Café Corsari](#) (23/4/'14)
 - [AVS-reportage](#) over de afsluitende persconferentie in Gent op 25/04/'14
 - [Opiniestuk 'Een gedeelde verantwoordelijkheid'](#) in de weekendeditie van Het Belang van Limburg op 19 en 20/04/'14

2.1.1.5 Thema 'Externe deelname'

- **Deelname aan nationale en internationale congressen, symposia of beurzen** (minimum 2 per jaar), zoals bv. de jaarlijkse Wintermeeting, EUGMS meeting, AGS meeting.
- **Publicaties** in Nederlandstalige en internationale tijdschriften.

- **Klankbordgroep Werkpakket 5 'Sport en Gezondheid voor Senioren in Vlaanderen'**. De doelstellingen van WP5 zijn:
 - het nagaan van de lange termijn effecten van verschillende bewegingsprogramma's,
 - het meten van het huidig fysiek activiteitsniveau van ouderen met bijzondere aandacht voor de meest zwakken en
 - het ontwikkelen van nieuwe bewegingsprogramma's voor specifieke groepen van ouderen.

Binnen elk werkpakket wordt een klankbordgroep voorgesteld. Klankbordgroepen zijn de overlegstructuren waarin op het niveau van elk werkpakket overleg gebeurt met een aantal specifieke experts uit het veld. Bedoeling is van over het geplande onderzoek, de gehanteerde methodiek, de onderzoekspopulatie, voorbeelden van goede of minder goede praktijk, etc. van gedachten te wisselen. Elk van deze klankbordgroepen heeft een eigen vergaderfrequentie in functie van wat opportuun is voor het specifieke werkpakket.

- **PWO-project KHLim:** 'Ontwikkeling en evaluatie van een activeringsprotocol ter preventie van immobiliteit en functionele achteruitgang bij gehospitaliseerde ouderen'.
- **FallRisk project:** Sociaal en context gebaseerde multi-sensor valdetectie system. De concrete doelen van dit project zijn:
 - ICT-gebaseerde preventieopvolging mogelijk maken:
 - Automatiseren van de controle op het naleven van valpreventie-advies (bv. het gebruik van loophulpmiddelen, fysieke oefeningen).
 - Linken van de ADL-patronen (Activiteiten Dagelijks Leven) – gemeten via slimme technologie thuis – en veranderingen in die patronen die kunnen wijzen op een verhoogd risico op vallen (bv. meer toiletbezoek 's nachts).
 - Vroege meldingen met contextuele informatie om proactieve follow-up te ondersteunen.
 - Valdetectie-oplossingen verbeteren:
 - Minder fout-positieve en fout-negatieve meldingen door een multisensor aanpak.
 - Gebruiksvriendelijke en niet-stigmatiserende oplossingen die naleving door gebruikers verhogen.
 - Het bijstandsproces versterken:
 - Ondersteunen van een dynamische en optimale selectie van de meest geschikte (in)formele zorgverleners op de tijd en de plaats van nood.
 - Automatische voorziening van relevante contextuele informatie bij alarm.

Resultaten

- Vanuit het EVV werd er actief deelgenomen aan nationale en internationale congressen, symposia of beurzen:
 - [BVGW-Wintermeeting](#)
 - Leysens, G., Van der Elst, E., Vlaeyen, E., Geeraerts, A., Dejaeger, E., & Milisen, K. (2014). De Vlaamse Week van de Valpreventie: promotie van valpreventiestrategieën ten aanzien van ouderen in de thuis- en residentiële setting. 37ste Wintermeeting, Belgische Vereniging voor Gerontologie en Geriatrie. Oostende, België, 21 februari 2014.

- Vlaeyen, E., Coussement, J., Leysens, G., Van der Elst, E., Delbaere, K., Cambier, D., Denhaerynck, K., Goemaere, S., Wertelaers, A., Dejaeger, E., & Milisen, on behalf of the Center of Expertise for Fall & Fracture Prevention Flanders (2014). Characteristics and effectiveness of fall prevention programs in nursing homes: A systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. 37ste Wintermeeting, Belgische Vereniging voor Gerontologie en Geriatrie. Oostende, België, 21 februari 2014.
 - [AGS meeting](#)
 - Vlaeyen, E., Stas, J., Van der Elst, E., Leysens, G., Dejaeger, E., & Milisen, K. (2014). Implementation of Fall Prevention in Residential Care Facilities: A Systematic Review. American Geriatrics Society 2014 Annual Scientific Meeting. Orlando, FL, 15-17 May 2014.
 - Specifieke werkmodule rond valpreventie gevolgd.
 - European Academy of Nursing Science Summerschool and Conference
 - Van 7 tot 11 juli 2014 vond de "European Academy of Nursing Science Summerschool and Conference" plaats in Rennes, Frankrijk. Dit evenement legde de focus op complexe interventies in de gezondheidszorg (cfr. interventies voor valpreventie) en de implementatie hiervan. Meer informatie over dit event via www.european-academy-of-nursing-science.com/. Mevr. Ellen Vlaeyen nam actief deel aan dit event als vertegenwoordiger van het EVV.
 - Studiedag ergotherapie "Themareeks: Inzoomen op ziektebeelden: ergotherapie bij valrisico" op 16/10/2014 in Gent. Twee workshops rond het belang van multidisciplinaire samenwerking bij valpreventie door mevr. Ellen Vlaeyen.
- Het EVV leverde de nodige inhoudelijke informatie m.b.t. valpreventie aan n.a.v. volgende lopende projecten:
 - **IWT-Proeftuin project Valnet:** het EVV zetelt in de stuurgroep van het project VALnet; een project voor de ontwikkeling van een prototype begeleidingsnetwerk voor verbetering van therapietrouw voor valpreventie bij thuiswonende ouderen met verhoogd valrisico. Dit project is va start gegaan in september 2014 en loopt voor twee jaar.
 - **PWO-project KHLim:** het EVV zetelt in de stuurgroep van KHLim PWO-project „Ontwikkeling en evaluatie van een activeringsprotocol ter preventie van immobiliteit en functionele achteruitgang bij gehospitaliseerde ouderen“. Dit project is van start gegaan in september 2013 en loopt voor twee jaar.
 - **PWO-project KHLim/KHLeuven** 'Hebben exergames bij ouderen die verblijven in woonzorgcentra een hoger potentieel dan klassieke oefeningen om de zelfredzaamheid te verhogen?'; Hier zetelt het EVV in de opvolgingscommissie.
 - Inhoudelijke ondersteuning bij het uitwerken van een **PWO-voorstel** voor onderzoek rond valpreventie bij thuiswonende ouderen van Turkse/Marokkaanse origine onder leiding van de Karel de Grote-Hogeschool te Antwerpen.
 - **Klankbordgroep 'Sport en Gezondheid voor Senioren in Vlaanderen':** aan het EVV werd inhoudelijke ondersteuning gevraagd m.b.t. de klankbordgroep, in kader van Werkpakket 5 binnen het onderzoeksproject

„Sport en Gezondheid voor Senioren in Vlaanderen“ (onder leiding van Prof. Christophe Delecluse en Prof. Filip Boen van de KU Leuven). De klankbordgroep vond plaats op 2/12/14 (zie verslag in bijlage).

- **FallRisk project:** op vraag van de projectpromotoren en iMinds vzw zetelt het EVV als expertisecentrum in de gebruikerscommissie van dit project. Deelname aan de plenaire vergadering van het **FallRisk project** vond plaats op 04/04/14.
- Het EVV werkte nauw samen met **ProFouND** (Prevention of Falls Network for Dissemination), onder andere voor de vertaling van bestaande oefenprogramma's in kader van valpreventie: <http://profound.eu.com/search/language/dutch/type/post/>.
- Adviesverlening omtrent het toepassen van aangepaste valtechnieken voor ouderen op basis van judovaltechnieken. Regelmatig krijgen het EVV en de Logo's **vragen rond het ontwikkelen/toepassen van een aangepaste valtraining voor senioren**. Het EVV heeft deze vraag afgetoetst bij haar partners, alsook bij buitenlandse experts en zijn tot de volgende conclusie gekomen: het aanleren valtechnieken voor senioren is een waardevol initiatief waar veel vraag naar is vanuit de praktijk. Toch is het EVV op dit ogenblik terughoudend om deze strategie breed mee te gaan verspreiden. De voornaamste redenen hiervoor zijn dat:
 - Er momenteel geen wetenschappelijke evidentie is naar het effect van een aangepaste valtraining;
 - Er een groot risico is op mogelijke ernstige neveneffecten (vb. breuken) bij het toepassen van de valtraining in een toch wel kwetsbare doelgroep;
 - Het concept in zijn huidige vorm nog onvoldoende uitgewerkt is.

Voorlopig wil het EVV zijn beperkte middelen inzetten op reeds goed uitgewerkte en wetenschappelijke onderbouwde methodieken.

- **Adviesverlening omtrent de rol van zorgkundigen/verpleeghulpen** i.k.v. de risicofactor 'Evenwicht en mobiliteit' bij thuiswonende ouderen bij project 'Bewegen binnen gezinszorg' Merelbeke. Dit project werd bij de projectoproep 'Liever Actiever' geselecteerd. Binnen dit project wordt momenteel een scheurkalender ontwikkeld die gebaseerd is op de thuisoefenprogramma's van ProFouND die door het EVV vertaald werden. Het EVV geeft hierin verder advies.
- **Adviesverlening m.b.t. de kwaliteitsindicator valpreventie i.k.v. het referentiekader kwaliteit en de registraties die Vlaamse woonzorgcentra verrichten om hun kwaliteit te monitoren.** Het EVV heeft inhoudelijke feedback gegeven op het voorstel voor wijziging van de kwaliteitsindicator m.b.t. valincidenten.
- (Inter)nationale tijdschriften:
 - Sammels, M., Vandesande, J., Vlaeyen, E., Peerlinck, K., Milisen, K. (2014). Falling and fall risk factors in adults with haemophilia: an exploratory study. *Haemophilia*, 20 (6), 836-845.
 - Vlaeyen, E, Stas, J, Van der Elst, E, Leysens, G, Dejaeger, E, Milisen, K. (2014). Implementation of fall prevention in residential care facilities: A systematic review. *Journal of the American Geriatrics Society*, 62, S265-S265.

- Scheepmans, K., Dierckx de Casterlé, B., Paquay, L., Van Gansbeke, H., Boonen S., Milisen, K. Restraint use in home care: a qualitative study from a nursing perspective. BMC Geriatrics 2014.
- Heeren, P., Van de Water, G., De Paepe, L. Boonen, S., Vleugels, A., Milisen, K. Staffing levels and the use of physical restraints in nursing homes. Journal of Gerontological Nursing 2014, 40(12):48-54.
- Vande Walle, N., Kenis, C., Heeren, P., Van Puyvelde, K., Decoster, L., Beyer, I., Conings, G., Flamaing, J., Lobelle, J.P., Wildiers H., Milisen, K. Fall predictors in older cancer patients: a multicenter prospective study. BMC Geriatrics 2014, 14:135.
- Finoulst, M., Vankrunkelsven, P., Milisen, K., Dejaeger, E. Hoe groot is het risico op ernstige valletsels bij oudere patiënten die antihypertensiva innemen? Tijdschrift voor Geneeskunde 2014, 70, 10:589-591.

2.2 Resultaatsgebied 2: Het ontwikkelen van methodieken en materialen

Dit tweede resultaatsgebied richt zich voornamelijk naar de volgende doelgroepen:

- De algemene bevolking waaronder de ouderen en hun omgeving;
- Intermediairen;
- Welzijns- en gezondheidswerkers in de thuissetting en woonzorgcentra.

Het resultaatsgebied "ontwikkelen van methodieken en materialen" omvat de volgende activiteiten:

- Detecteren van de noden aan methodieken en materialen;
- O.b.v. gedetecteerde noden, of op vraag van de Vlaamse overheid, ontwikkelen van methodieken en materialen;
- Evalueren en bijsturen van ontwikkelde methodieken en materialen, m.i.v. de praktijkrichtlijnen, a.d.h.v. resultaten uit evaluatieonderzoek of relevante wetenschappelijke inzichten en ervaring uit de praktijk.

Specifiek voor het werkjaar 2014 werden de volgende acties gepland en uitgevoerd m.b.t. resultaatsgebied 2:

2.2.1 Pijler implementatiestrategieën

2.2.1.1 Thema 'Implementatie praktijkrichtlijnen val- en fractuurpreventie Vlaanderen'

Het EVV verzamelt jaarlijks de relevante wetenschappelijke literatuur omtrent val- en fractuurpreventie in zowel de thuissetting als de residentiële setting. Wanneer, op basis van de beschikbare wetenschappelijke literatuur, blijkt dat belangrijke wijzigingen binnen de praktijkrichtlijnen noodzakelijk zijn, worden deze afgestemd en/of herzien in overeenstemming met de meest recente wetenschappelijke evidentie. Specifiek voor het werkjaar 2014 plant het EVV de voorbereidingen voor een update van de praktijkrichtlijn ['Valpreventie bij thuiswonende ouderen, Praktijkrichtlijn voor Vlaanderen'](#).

Praktijkinstrument huisarts voor implementatie van de praktijkrichtlijn

In het voorjaar 2014 start Domus Medica met de integratie van het praktijkinstrument val- en fractuurpreventie, met als doel het implementeren van de praktijkrichtlijn ['Valpreventie bij thuiswonende ouderen, Praktijkrichtlijn voor Vlaanderen'](#) bij huisartsen in de Gezondheidsgids en de train-the-trainer in de praktijk, waarbij de referentiepersonen (zie ook 2.3.2.1) vorming (zullen) geven over de praktijkrichtlijn op de LOK's. Het EVV zal hierbij inhoudelijke ondersteuning bieden bij het ontwikkelen van het LOK-pakket en bij de integratie ervan in de Gezondheidsgids. Domus Medica heeft de leiding over dit thema en het EVV ondersteunt en geeft feedback op de inhoud m.b.t. valpreventie.

Thema 'Medicatie'

Tijdens het werkjaar 2013 werd er een themagroep (TG) rond 'medicatie en vallen' opgericht, met het oog op het bevorderen van de implementatie van de praktijkrichtlijnen in de thuis- en residentiële setting. Deze themagroep richtte zich

tijdens het werkjaar 2014 verder op het uitwerken van een praktische en bruikbare tool (vb. een algoritme), dat in de eerste plaats gericht is naar huisartsen (zowel voor de thuis- als residentiële setting) en apothekers, maar eventueel ook multidisciplinair bruikbaar kan zijn. De TG beoordeelde ook de andere materialen omtrent medicatie en valrisico die in het kader van de WvdV uitgewerkt werden.

Resultaten

- Wetenschappelijke literatuur & updates
 - De voorbereiding voor een update van de praktijkrichtlijn 'Valpreventie bij thuiswonende ouderen, Praktijkrichtlijn voor Vlaanderen' werd gestart in oktober 2014. Relevante literatuur werd verzameld en gescreend. Een eerste afcheck werd reeds besproken met de Partners van het Samenwerkingsverband op 28/11/14. De finaal herwerkte versie van de praktijkrichtlijn wordt verwacht tegen begin 2016.
- Praktijkinstrument huisarts
 - Het praktische tool m.b.t. val- en fractuurpreventie voor Vlaamse huisartsen werd in samenwerking met Domus Medica, en na afstemming met de Belgian Bone Club, afgewerkt. Begin juli 2014 vond een laatste overleg plaats met alle partners waarop het praktijkinstrument finaal werd goedgekeurd. Domus Medica heeft in het najaar de praktische tool voorgelegd aan het Vlaams Agentschap. Voor de implementatie van de EVV praktijkrichtlijn aan de hand van de praktijktool zal in 2015 het EVV samen met Domus Medica een LOK-pakket opstellen en nagaan of de praktijktool kan worden geïntegreerd in de Gezondheidsgids.
- Thema 'medicatie'
 - De voorbije werkjaren werd sterk gefocust op de valrisicofactor 'evenwicht, spierkracht en mobiliteit', in kader van de WvdV, waarbij diverse materialen werden ontwikkeld. In voorbereiding van de WvdV 2015 werd de focus gelegd op een andere belangrijke valrisicofactor: medicatie. De TG 'medicatie' boog zich over het uitwerken van praktische en bruikbare algoritmes (zowel voor de thuissetting als woonzorgcentra), die in de eerste plaats huisartsen en apothekers ondersteunen bij de implementatie van valpreventie-interventies m.b.t. medicatie, maar ook multidisciplinair bruikbaar kan zijn. Bijkomend werd nagedacht over het ontwikkelen van materialen die zich richten op sensibilisering van de ouderen en hun naaste omgeving, zoals een sensibilisatiefolder over het gebruik van slaap- en kalmeringsmiddelen.
 - Op 20/05/14 vond de eerste vergadering van het werkjaar 2014 van de TG 'medicatie' plaats. Een eerste versie van de uitgewerkte algoritmes, alsook een sensibilisatiefolder over het gebruik van slaap- en kalmeringsmiddelen werd hierop gepresenteerd. Op basis van de feedback van de leden van de TG werden deze verder aangepast. Een afvaardiging van WZC Leiehome in Drongen stelde tijdens dit overleg hun project m.b.t. afbouw van psychofarmaca voor. Dit praktijkvoorbeeld bood heel wat praktische en nuttige informatie met het oog op implementatie van de algoritmes tijdens de WvdV 2015.
 - Een nieuwe bijeenkomst met de TG werd gepland op 30/09/14. De voorgestelde algoritmes werden uitvoerig besproken door de leden van de TG en verder verfijnd. Tegen eind oktober 2014 was de prefinale versie klaar om

te worden getest door apothekers i.k.v. een masterproef aan de faculteit Farmaceutische Wetenschappen. Ook (huis)artsen hebben de algoritmes geëvalueerd. Bijkomend werd advies gevraagd aan de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugsproblemen (VAD). Op basis van de resultaten van de evaluatie zal een laatste overleg gepland worden op 21/01/15 om de algoritmes te finaliseren.

- Op 18/11/14 vond een overleg plaats met vertegenwoordigers van de mutualiteiten, Domus Medica, het Vlaams Apothekers Netwerk en vertegenwoordiging vanuit het EVV, de TG Medicatie, het VIGeZ en de Logo's om mogelijke kanalen van inbedding in de praktijk na te gaan. Er werd afgesproken om een MFO-pakket uit te werken (Medisch Farmaceutisch Overleg) in samenwerking met het Vlaams Apothekers Netwerk (VAN) en Domus Medica om zo de implementatie rond valpreventie regionaal te ondersteunen. De medicatie algoritmes en de sensibilisatiefolder over het gebruik van slaap- en kalmeringsmiddelen zullen een onderdeel zijn van dit pakket.

2.2.1.2 Thema 'Survey'

Woonzorgcentra

Het EVV heeft de survey, die als doel heeft na te gaan welke valpreventiemaatregelen reeds worden gebruikt in Vlaamse woonzorgcentra en welke barrières en bevorderende factoren een invloed kunnen hebben op implementatie van de nieuwe praktijkrichtlijn in woonzorgcentra, afgerond en de gegevens geanalyseerd. Op basis hiervan worden in de volgende werkjaren de implementatiestrategieën bijgestuurd.

Thuissetting

Tijdens het werkjaar 2013 werden twee survey's afgewerkt, met name (1) de survey waarin gepeild werd naar welke valpreventiemaatregelen door gezondheidswerkers (artsen, kinesitherapeuten, ergotherapeuten en verpleegkundigen) in de thuiszorg reeds worden toegepast en welke beïnvloedende factoren zij hierbij ondervinden, alsook (2) de survey-bevraging met als doel de evaluatie van de bereidheid van ouderen, om adviezen met betrekking tot valpreventie op te volgen. De resultaten zullen gedissemineerd worden in Vlaanderen, o.a. via de opleidingen van de referentiepersonen, symposia en via de website. Op basis van deze resultaten heeft het EVV bijkomend inzicht verworven, wat zal helpen bij het optimaliseren - ontwikkelen van implementatiestrategieën.

Resultaten

- Toepassing van valpreventiemaatregelen en bevorderende en belemmerende factoren voor gezondheidswerkers bij thuiswonende ouderen in Vlaanderen.
 - In deze surveystudie werd er gekeken naar welke valpreventiemaatregelen worden toegepast door gezondheidswerkers bij thuiswonende ouderen in Vlaanderen en welke belemmerende/bevorderende factoren gezondheidswerkers ervaren bij het toepassen van deze maatregelen.
 - De vragenlijst werd ingevuld door 1483 personen, waaronder 811 verpleegkundigen, 61 ergotherapeuten, 251 kinesitherapeuten, 360 huisartsen.
 - De eerste resultaten werden gecommuniceerd tijdens het [symposium op 28/3/14](#). Een uitgebreid rapport zal ter beschikking zijn in maart 2015.

- Kennis en attitude van Tai Chi leraren in Vlaanderen omtrent het gebruik van Tai Chi als valpreventiemaatregel bij thuiswonende ouderen.
 - Deze survey werd uitgevoerd in het kader van een masterproef. Via de logo's, websites van sportverenigingen en een online platform van vooraanstaande Tai Chi leraren, werd een zo volledig mogelijk overzicht bekomen van de Tai Chi leraren in Vlaanderen. Alle 166 ontvingen een open link naar de vragenlijst die kon doorgestuurd worden naar andere Tai Chi leraren. De logo's verstuurd voorafgaand een email naar de leraren uit hun regio waarmee ze hun steun voor deze bevraging kenbaar maakten, met het oog op verhoging van de participatie.
 - 46% van de aangeschreven leraren nam deel aan de survey. Uit de resultaten blijkt een positieve houding van de Tai Chi leraren t.a.v. valpreventie bij ouderen en de rol die Tai Chi hierin kan vervullen. Ook scoren de leraren goed in het inschatten van valproblematiek bij thuiswonende ouderen en het beoordelen van risicofactoren. Leraren met een achtergrond als hulpverlener, of die eerder een bijscholing volgden omtrent valpreventie, schatten de risicofactoren meer accuraat in.
 - Voorzichtigheid is geboden m.b.t. de veralgemening en verspreiding van deze resultaten. Tai Chi als valpreventiemaatregel kan niet zonder meer bij alle ouderen aanbevolen worden. Aangezien het EVV regelmatig vragen krijgt over Tai Chi als valpreventiemaatregel, was het zeer zinvol een eerste beeld te krijgen over de mening van Vlaamse Tai Chi leraren hieromtrent.
 - Een kort rapport met de belangrijkste resultaten en conclusies van het onderzoek werd via een mailing op 08/12/14 verstuurd naar de Tai Chi leraren en logomedewerkers valpreventie. Meer gedetailleerde informatie hieromtrent kan opgevraagd worden bij het EVV.
 - Evaluatie van de bereidheid van ouderen, om adviezen met betrekking tot valpreventie op te volgen.
 - Valpreventiemaatregelen bij thuiswonende ouderen kunnen valincidenten voorkomen, toch blijft het moeilijk om ouderen te motiveren om deel te nemen aan deze valpreventiemaatregelen. Daarom voerde het EVV in samenwerking met het Academisch Centrum voor Huisartsgeneeskunde (ACHG - KU Leuven) een onderzoek uit met als doel de bereidheid van ouderen tot deelname aan valpreventiemaatregelen na te gaan. Een vragenlijst, gebaseerd op voorgaand internationaal onderzoek van Yardley en collega's, werd verstuurd naar 3923 ouderen uit 11 huisartspraktijken verspreid over Vlaanderen. Deze vragenlijst evalueerde de bereidheid van 55-plussers om deel te nemen aan de volgende valpreventiemaatregelen:
 - Individueel oefenprogramma (thuis)
 - Oefenprogramma in groep
 - Woningaanpassing
 - Nazicht en/of advies met betrekking tot voeten en schoeisel
 - Medische interventies:
 - Controle van het zicht
 - Controle en aanpassing van de medicatie
 - Check-up voor orthostatische hypotensie
- Daarnaast werden deelnemers ook bevraagd naar een aantal demografische gegevens (bijvoorbeeld leeftijd, geslacht, opleidingsniveau ...) en een aantal

- valgerelateerde gegevens, waaronder valgeschiedenis, angst om te vallen en de overtuiging naar het belang van valpreventie.
- In totaal namen 1728 ouderen deel aan het onderzoek (response rate: 44,1%). In het afgelopen jaar was 36,3% van de deelnemers gevallen, bijna 10% nam in het verleden reeds deel aan valpreventiemaatregelen en 14,8% was op de hoogte van het bestaan van valpreventiemaatregelen via de huisarts. De gemiddelde leeftijd bedroeg 68,1 jaar.
 - Uit de studie blijkt dat de overgrote meerderheid van de deelnemers (88,8 - 97%) bereid is om medische interventies te overwegen om valincidenten te voorkomen. Ook is er een grote bereidheid tot nazicht en/of advies met betrekking tot voeten en schoeisel (83,2%) en voor interventies met betrekking tot woningaanpassing (81%). Het uitvoeren van oefenprogramma's om valincidenten te voorkomen was het minst populair: 64,7% van de bevroegde 55-plussers was bereid om thuis op zijn eentje een oefenprogramma te volgen en iets minder dan de helft (47,9%) wil deelnemen aan een oefenprogramma in groep.
 - De overtuiging dat valpreventie belangrijk is, werd in dit onderzoek geassocieerd met een hogere bereidheid tot deelname aan zowel een oefenprogramma thuis of in groep als ook aan interventies met betrekking tot woningaanpassing. Jongere en vrouwelijke ouderen zijn meer bereid om deel te nemen aan oefenprogramma's in groep. Een val willen bespreken met de huisarts is geassocieerd met een hogere bereidheid tot deelname aan een individueel oefenprogramma thuis en aan interventies voor woningaanpassing.
 - Toepassing van valpreventiemaatregelen in Vlaamse woonzorgcentra en bevorderende en belemmerende factoren m.b.t. implementatie van de nieuwe praktijkrichtlijn in woonzorgcentra.
 - Vanaf maart 2014 is het EVV, in samenwerking met haar partners, gestart met het survey onderzoek 'Valpreventiemaatregelen in Vlaamse woonzorgcentra'. Dit omdat de implementatie van valpreventiemaatregelen in de praktijk soms moeilijk verloopt. Om in de toekomst de Vlaamse woonzorgcentra te kunnen ondersteunen bij de implementatie van deze valpreventiemaatregelen, wil het EVV inzicht verwerven in:
 - de soort valpreventiemaatregelen die gezondheidswerkers in woonzorgcentra uitvoeren in de dagelijkse praktijk;
 - de bevorderende en belemmerende factoren die daarbij worden ervaren.
 - Alle Vlaamse woonzorgcentra (755) werden via mail uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek. Aangezien valpreventie een multidisciplinaire aanpak vereist en een voldoende respons noodzakelijk is voor de verwerking van de gegevens, werd aan de WZC's het engagement gevraagd om de volgende personen een aantal vragen te laten beantwoorden:
 - één afgevaardigde vanuit de directie;
 - de coördinerend en raadgevend arts van het woonzorgcentrum;
 - minimum de helft van het totaal aantal afdelingen in het woonzorgcentrum, waarvan per deelnemende afdeling:
 - de hoofdverpleegkundige;
 - minstens één verpleegkundige (maar uiteraard liefst meer);
 - minstens één kinesitherapeut en één ergotherapeut;

- minstens twee zorgkundigen/verzorgenden (maar uiteraard liefst meer).
 - Het survey-onderzoek kende een groot succes: in totaal werden er data verzameld van 252 Vlaamse WZC, waarvan:
 - Afgevaardigden vanuit de directie: 156 volledig ingevulde vragenlijsten
 - Hoofdverpleegkundigen: 380 volledig ingevulde vragenlijsten
 - Hulpverleners: 1884 volledig ingevulde vragenlijsten
- De analyse en resultaten voor de survey is voorzien voor zomer 2015.

2.2.1.3 ProFouND

Vanuit [ProFouND](#) (Prevention of Falls Network for Dissemination) werd de vraag gesteld door prof. Dawn Skelton (Professor of Ageing and Health, Institute of Allied Health Research, Glasgow Caledonian University) en prof. Chris Todd (Professor of Primary Care & Community Health and Director of Research, School of Nursing, Midwifery & Social Work, University of Manchester) om mee te werken aan de vertaling van de volgende bestaande oefenprogramma's:

1. Chair-based Home Exercise Programme: <http://www.laterlifetraining.co.uk/wp-content/uploads/2011/05/Chair-Based-Home-Exercise-Programme.pdf>
2. Otago Strength & Balance Home Exercise Programme: <http://www.laterlifetraining.co.uk/wp-content/uploads/2011/05/Otago-Home-Exercise-Programme.pdf>
3. Postural Stability Strength & Balance Home Exercise Programme: <http://www.laterlifetraining.co.uk/wp-content/uploads/2011/05/PSSB-Home-Exercise-Programme.pdf>

Gezien het EVV in kader van de WvdV 2013 reeds werk maakte van de vertaling van het Otago Exercise Programme (zie http://www.valpreventie.be/Portals/Valpreventie/Documenten/WvdV/2014/2014_EVV_Specifiek-oefenpakket_valpreventie.pdf), heeft het EVV haar medewerking toegezegd, en zullen bijkomend ook nog de 2 andere booklets vertaald worden van het Engels naar het Nederlands. Hiervoor zal het EVV haar krachten bundelen met collega's in Nederland, verbonden aan 'Veiligheid.nl', gezien ook zij zich hiervoor engageerden.

Resultaten

- Het Chair-based Home Exercise Programme en het Postural Stability Strength & Balance Home Exercise Programme werden vertaald door het EVV en nagelezen door de Partners van het EVV. Op 17/02/'14 werden ze online aangeboden via de website van ProFouND (<http://profound.eu.com/chair-based-home-exercise-programme-for-older-people-flemish/> en <http://profound.eu.com/strength-and-balance-home-exercise-booklet-for-older-people-flemish/>). Beide booklets werden ook via onze eigen website toegevoegd aan het aanbod 'Materialen'.
- Op vraag van ProFouND werd ook het 3de booklet in dezelfde stijl en lay-out vertaald in samenwerking met de Nederlandse collega's en nagelezen door de Partners van het EVV. Dit laatste [booklet](#) zal via dezelfde kanalen beschikbaar gesteld worden.
- Het EVV werd een "Associate Member" van [ProFouND](#). Via dit netwerk kan internationaal aan infodeling m.b.t. implementatie gedaan worden. Daarnaast wordt het EVV via deze weg up to date gehouden rond valpreventieinitiatieven in

Europa en beschouwt ProFouND het EVV als een goed practice voorbeeld voor andere regio's in Europa.

2.2.1.4 Symposium 'Implementatie val- en fractuurpreventie bij ouderen'

De besluiten uit het symposium 'Implementatie val- en fractuurpreventie bij ouderen', die betrekking hebben op de werking van het EVV, zullen meegenomen worden in de toekomstige werking en de doelstellingen van het EVV.

Resultaten

- Op vrijdag 28 maart 2014 vond in Leuven het [symposium](#) 'Implementatie val- en fractuurpreventie bij ouderen' plaats. Het symposium richtte zich op alle actoren in de gezondheids- en welzijnszorg in Vlaanderen, die in de thuiszorg een rol spelen in de preventie van vallen en fracturen. Voor een meer uitgebreide verslaggeving hieromtrent verwijzen wij naar het eindrapport van het symposium zelf.
- Het EVV bekijkt de mogelijkheid om de [Sociale kaart](#) te optimaliseren vanuit het oogpunt van valpreventie. Dit zowel op inhoudelijk vlak als op vlak van gebruiksvriendelijkheid (snellere en meer gerichte doorverwijzing). Een eerste overlegmoment met de SEL's en de interprovinciale coördinator van de sociale kaart vond plaats op 13/10/14 te Leuven. Een volgend overleg wordt voorzien op 9/02/15, waarbij o.a. gepolst zal worden naar de interesse van de SEL's om als pilotregio te fungeren en het draaiboek valpreventie uit te rollen.

2.2.2 Pijler registratie

Thema HIS

In 2013 werkte het EVV samen met het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid (WIV) aan de [Gezondheidsenquête](#) of HIS (Health Interview Survey) registratie. Voor 2014 werd de opvolging van de dataverzameling van de Belgische Gezondheidsenquête gepland. De conclusies die hieruit volgen worden later geïntegreerd in het beleid van het EVV.

Resultaten

- Vlaamse valincidentie- en prevalentiecijfers zijn schaars. Het EVV pleit voor een systematische registratie. De vergadermomenten vanuit het WIV werden opgevolgd. Het EVV heeft echter zelf nog geen actie kunnen ondernemen vermits het WIV nog geen analyses (rond valpreventie) heeft uitgevoerd.

2.3 Resultaatsgebied 3: Het ondersteunen van de implementatie van methodieken en materialen

Dit derde resultaatsgebied richt zich voornamelijk naar de volgende doelgroepen:

- Intermediairen;
- Welzijns- en gezondheidswerkers in de thuissetting en in woonzorgcentra;
- Referentiepersonen;
- Logo's & SEL's.

Het resultaatsgebied "ondersteunen van de implementatie van methodieken en materialen" omvat de volgende activiteiten:

- Bevorderen van de kennis over bestaan en inhoud van methodieken en materialen;
- Voorzien in gepaste vormingen hieromtrent;
- Opleiden en ondersteunen van referentiepersonen (RP) valpreventie Vlaanderen;
- Reguleren van de capaciteit van de RP i.f.v. reële noden werkveld;
- Voorzien in ondersteuningsaanbod t.a.v. de Logo's i.f.v. disseminatie methodieken en materialen.

Specifiek voor het werkjaar 2014 werden de volgende acties gepland en uitgevoerd m.b.t. resultaatsgebied 3:

2.3.1 Pijler implementatiestrategieën

2.3.1.1 Thema 'Week van de valpreventie (WvdV)' en BOEBS

Week van de Valpreventie

Van 21 tot 27 april 2014 zal de derde editie van de Vlaamse WvdV plaatsvinden. De doelstelling is dat iedereen die in contact komt met 65-plussers zich bewust is van het belang van val- en fractuurpreventie in kader van de valproblematiek bij vitale en gezonde thuiswonende ouderen en ouderen in woonzorgcentra. De doelgroep van de WvdV zijn voornamelijk de algemene bevolking (specifiek: 65-plussers en hun omgeving), maar ook mantelzorgers en professionele zorgverleners in de thuissetting en woonzorgcentra zoals huisartsen, kinesitherapeuten, ergotherapeuten, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers ...

Voor de WvdV 2014 werd beslist om als focus opnieuw te kiezen voor één van de belangrijkste risicofactoren voor een valincident, nl. stoornissen in evenwicht, spierkracht en mobiliteit. Om een positieve boodschap te geven wordt de focus omschreven als het voordeel van 'beweging' op het vermijden van valincidenten, onder de slogan 'Dans je leven lang!'.

Net zoals in voorgaande edities van de WvdV zullen er ook tijdens in het jaar 2014 verschillende methodieken worden gebruikt om de focus 'beweging' in de kijker te zetten. Deze methodieken zijn o.a. verschillende activiteiten, zoals bijvoorbeeld het 'Dans je leven lang' pakket, de gezondheids- of knelpuntenwandeling in de buurt, groepsgymnastiek, de valbus, het valpreventieparcours, de valquiz, veiligheidsbingo ... en verschillende materialen waaronder folders, affiches, banners, checklist voor een veilige huisinrichting, filmpjes, persartikels, etc.

Het uitwerken van de WvdV gebeurt in samenwerking met de TG "WvdV & BOEBS", waaraan o.a. vertegenwoordigers van het EVV, het VIGeZ, de Logo's en SEL's deelnemen. Vanuit het EVV zal er aan de Logo's, SEL's, partnerorganisaties en externe partners in Vlaanderen een engagement worden gevraagd om tijdens de WvdV rond val- en fractuurpreventie te werken en dit onder de aandacht te plaatsen. De Logo's zullen gevraagd worden om alle lokale partners te stimuleren om rond val- en fractuurpreventie te werken. De Logo's worden gestimuleerd om een samenwerking aan te gaan naar valpreventie in de eigen regio (zie ook 2.3.1.2). Dit zal o.a. worden besproken op overlegmomenten van de thema- en projectgroep WvdV.

De WvdV zal in mei-juli 2014 worden geëvalueerd. Er zal een online bevraging gebeuren van alle partners die hun steentje bijgedragen hebben. Vragen richten zich o.a. naar de duidelijkheid van de inhoud van het gebruikte materiaal, de positieve aspecten van de WvdV, voorstellen tot verbetering, de verspreiding van het campagnemateriaal, e.a. Er zal ook opnieuw een evaluatierapport worden uitgeschreven voor de optimalisatie van de volgende edities van de WvdV.

Vanaf augustus 2014 zal er gestart worden met de voorbereidingen van de WvdV 2015.

BOEBS

Het EVV biedt verdere ondersteuning aan VIGeZ t.a.v. BOEBS, dat in september 2013 een hernieuwde start kreeg. BOEBS is een ondersteuningsmiddel om de praktijkrichtlijn: 'Valpreventie bij thuiswonende ouderen, Praktijkrichtlijn voor Vlaanderen' te implementeren in Vlaamse gemeenten en lokale besturen. Voornamelijk het pakket "Algemene gezondheids promotie met focus op valpreventie" wordt door BOEBS verspreid/gepromoot doorheen gans Vlaanderen. Taakafspraken tussen VIGeZ en EVV werden in bijlage toegevoegd.

Resultaten

Realisatie WvdV 2014

- Het EVV heeft de volledige WvdV gecoördineerd en dit zowel voor, tijdens als na de WvdV. Daarnaast ondersteunde het EVV de participerende Logo's, die instaan voor de verspreiding van de verschillende materialen en activiteiten. Ook werd het engagement van onze partners in Vlaanderen, om in deze week rond valpreventie te werken, gevraagd.
- De voorbereidingen voor de WvdV 2014 startten reeds in 2013 en werden verder getroffen door enerzijds de themagroep WvdV, waarin het EVV, VIGeZ en de Logo's afgevaardigd zijn. In 2014 kwam deze themagroep samen op 14/01/14, 21/05/14, 12/06/14, 10/09/14, 8/10/14 en 18/11/14. De communicatie gebeurde verder ook telefonisch en via mail. Anderzijds werden de praktische voorbereidingen gecoördineerd vanuit een projectgroep van Logo's, VIGeZ en EVV. Deze projectgroep kwam in 2014 samen op 20/02/14, 16/09/14 en 14/11/14. Tijdens de overlegmomenten die plaatsvonden in de tweede helft van 2014 werd er reeds gestart met de voorbereidingen voor de WvdV 2015.
- Een vooraankondiging van de WvdV werd verstuurd in de 2de helft van januari 2014, gevolgd door een heroproep eind februari/begin maart 2014. Er werden in februari 2014 persteksten opgesteld en aangeboden via valpreventie.be, die

organisaties konden gebruiken om de WvdV lokaal bekend te maken. Het ging over een algemene tekst, 2 teksten gericht aan ouderen (thuis/WZC) en 2 teksten gericht aan hulpverleners (thuis/WZC). Tot slot werd een perstekst verstuurd naar aanleiding van de lancering van de Uitdaging tijdens het symposium 'Implementatie val- en fractuurpreventie bij ouderen' op 28/03/'14.

- Er werden een aantal nieuwe materialen en activiteiten ontwikkeld voor de 3de editie van de WvdV:
 - '[Dans je leven lang!](#)' – instructiefiefilmpje: Filip D'Haeze demonstreert stap voor stap de 'Dans je leven lang!' danspasjes.
 - 'Oefenprogramma's 'evenwicht, spierkracht, mobiliteit':
 - [thuisoefenprogramma vanuit zittende houding](#)
 - [thuisoefenprogramma voor een stabiele houding, spierkracht en evenwicht](#)
 - [Fiets mee de Ronde van Vlaanderen: hometrainerprogramma voor woonzorgcentra in kader van valpreventie](#)
 - Vernieuwde valquiz ([thuis](#) en [WZC](#))
 - Aanmaak van 17 nieuwe koffers voor het valpreventieparcours
 - [Activiteitenpiramide voor de WZC](#)
- Tijdens de 3de WvdV engageerden zich 831 Vlaamse organisaties. Op de afsluitende persconferentie op 25/04/14 in Gent werd bekendgemaakt dat de Uitdaging gehaald werd. Zie ook: http://www.valpreventie.be/Portals/Valpreventie/Documenten/WvdV/2014/2014_P_erstekst_Week_van_de_Valpreventie.pdf.
- De WvdV werd in mei-juni geëvalueerd. Een online bevraging van alle partners die hun steentje bijgedragen hebben (Logo's en deelnemende organisaties), werd afgenomen. Alle logomedewerkers valpreventie (n=13) en 170 deelnemende organisaties vulden de evaluatie in. De gedetailleerde resultaten zijn terug te vinden in het document 'Evaluatie WvdV 2014' in bijlage. De resultaten van de bevraging werden teruggekoppeld aan de logomedewerkers valpreventie op 16/09/14 in de projectgroep.

Voorbereidingen WvdV 2015

- Er werd ook reeds gestart met de voorbereidingen in kader van de WvdV 2015. Op 10/09/14, 8/10/14 en 18/11/14 werd overlegd met de TG WvdV, waar de planning en concrete acties voor de ontwikkeling van materialen en methodieken m.b.t. het thema 'medicatie' werden besproken. De 'Save the date' werd in oktober 2014 uitgestuurd naar de Logomedewerkers valpreventie, Partners van het Samenwerkingsverband, EVV-Partners en referentiepersonen. Tijdens het EVV-Partneroverleg op 28/11/14 werden de verschillende partners opnieuw uitgenodigd tot deelname aan de TG WvdV.

BOEBS

In onderling overleg met VIGeZ werden nieuwe afspraken gemaakt omtrent de BOEBS-pagina op www.valpreventie.be. Daarbij werd besloten dat het VIGeZ deze pagina op onze website zal actualiseren en bijhouden.

2.3.1.2 Thema 'Draaiboek zorgpad valpreventie voor thuiswonende ouderen'

Het EVV heeft, in samenwerking met zijn partners, een draaiboek zorgpad valpreventie bij thuiswonende ouderen ontwikkeld. Het draaiboek zorgpad is een handleiding voor het

opstellen van een lokaal zorgpad. Welzijns- en gezondheidszorgorganisaties kunnen dit draaiboek gebruiken om een zorgpad rond val- en fractuurpreventie uit te werken in de eigen regio. Het EVV informeert, faciliteert en biedt ondersteuning in de mate van het mogelijke bij lokale zorgpaden die werden/worden opgestart in Vlaanderen.

Verder dient vanuit het EVV bekeken te worden hoe het draaiboek zorgpad nog meer zijn weg kan vinden in het werkveld. Het draaiboek is momenteel vrij uitgebreid: het EVV kijkt na hoe dit korter en overzichtelijker kan. Hierbij wordt gedacht om in overleg met de SEL's te bekijken in welke mate zij een meer actieve rol kunnen opnemen ter ondersteuning van de toepassing van het draaiboek zorgpad valpreventie in de eigen regio (dit naar aanleiding van de rondzendbrief verstuurd door minister Vandeurzen).

Resultaten

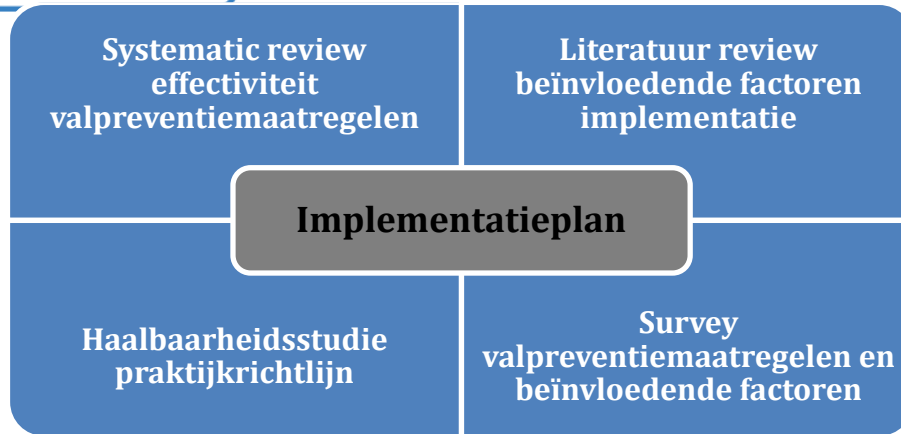
- In het najaar bekeek het EVV hoe het [Draaiboek Zorgpad Valpreventie](#) zijn weg kan vinden in het werkveld. Een eerste overlegmoment met de SEL's vond plaats op 13/10/14 te Leuven. Er werd tijdens dit overleg aangegeven dat de SEL's onderling zullen nagaan in welke mate een zorgpad rond valpreventie kan worden uitgewerkt. Een volgende vergadering met de SEL's hieromtrent staat gepland voor voorjaar 2015.
- Daarnaast heeft het EVV een compacte samenvatting van het draaiboek uitgewerkt.

2.3.1.3 Thema 'Implementatieplan woonzorgcentra: pilootproject'

In 2013 werd gestart met de uitwerking van een implementatieplan voor de praktijkrichtlijn valpreventie in de Vlaamse woonzorgcentra. Dit implementatieplan zal tijdens het voorjaar 2014 gefinaliseerd worden na afstemming met alle partners en aan de hand van de resultaten van de survey in woonzorgcentra. Nadien zal een pilootproject opgestart worden met een 5-tal woonzorgcentra in een nog af te bakenen regio in Vlaanderen om dit implementatieplan te toetsen. Dit pilootproject zal gedurende 1 jaar (2014-2015) de haalbaarheid en effectiviteit van de implementatie van de praktijkrichtlijn nagaan.

Resultaten

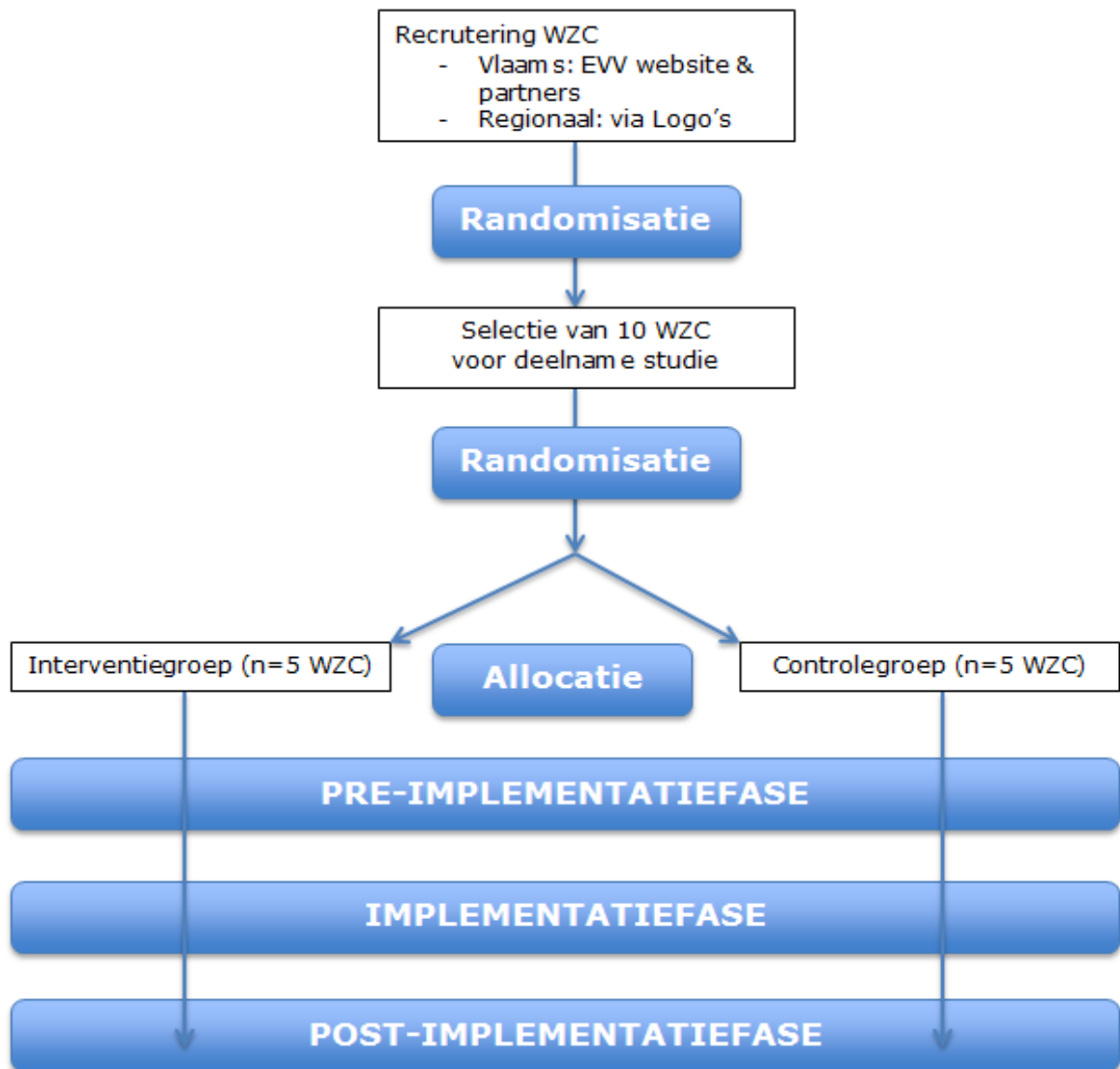
- Het implementatieplan voor de Vlaamse WZC heeft als doel de optimalisatie van de huidige situatie rond val- en fractuurpreventie in Vlaanderen, dit in samenwerking met en volgens de mogelijkheden van elk WZC. Samen met de leden van de TG 'Implementatie WZC' werd een voorstel van implementatieplan besproken. Dit implementatieplan is gebaseerd op internationale literatuur, alsook op eigen onderzoek (zie onderstaande figuur).

FIGUUR 2: VOORGAAND ONDERZOEK EVV

- Daarnaast werd er gekeken hoe het implementatieplan reeds bestaande projecten rond implementatie kon integreren (bijvoorbeeld het online tool “Van richtlijn naar routine”).
- Het implementatieplan bestaat uit drie verschillende fasen:
 - Pre-implementatiefase:
 - Analyse huidige performantie WZC en personeel
 - Analyse beïnvloedende factoren implementatie
 - Aanstellen valpreventiecoördinator
 - Opstellen valpreventieteam
 - Engagementsverklaring beleid & bekendmaking in WZC
 - Evalueer beïnvloedende factoren verandering & ontwikkeling concrete doelstellingen voor verandering
 - Ontwikkeling/selectie strategieën en maatregelen voor verandering o.b.v. evaluatie
 - Opzetten nulmeting (structuur, proces & effect)
 - Implementatiefase:
 - Maak concrete planning van activiteiten
 - Taken, procedures en verantwoordelijkheden verdelen (wie, wat, wanneer ...) & voer geleidelijk aan veranderingen uit (prioriseer)
 - Voer veranderingen door a.d.h.v. een multi-componente interventie bestaande uit:
 1. Beleidswijziging naar actief valpreventiebeleid (start reeds in de pre-impl. fase)
 2. Intensieve training & coaching personeel
 3. Consultatiefunctie
 4. Aanpassing praktijkrichtlijn naar eigen setting
 - Post-implementatiefase:
 - Evaluatie implementatie
 - Structuur (structuurindicatoren)
 - Proces (procesindicatoren)
 - Effect (effectindicatoren)
 - Follow-up
 - Bijsturing na evaluatie
 - Zorg voor continuïteit implementatie

- In 2014 werd actief gewerkt rond dataverzameling in het kader van de survey in woonzorgcentra (zie 2.2.1.2). In 2015 zullen de resultaten en besluiten van het surveyonderzoek mee verwerkt worden in het implementatieplan, om het implementatieplan beter af te stemmen aan de noden vanuit de praktijk. Daarna zal het implementatieplan in 2015 binnen woonzorgcentra worden afgetoetst met een pilootproject in een 10-tal woonzorgcentra in een nog af te bakenen regio in Vlaanderen. Dit pilootproject zal de haalbaarheid en effectiviteit van de implementatie van de praktijkrichtlijn voor woonzorgcentra (zie 2.2.1.1) nagaan (zie onderstaande figuur).

FIGUUR 3: SCHEMATISCHE VOORSTELLING PILOOTPROJECT WZC

2.3.1.4 Thema 'Medicatie'

Samen met Domus Medica wordt gekeken in welke mate de uitgewerkte medicatie algoritmes kunnen geïntegreerd worden, samen met het praktijkinstrument val- en fractuurpreventie (zie 2.2.1.1).

Resultaten

- De afstemming tussen het uitgewerkte medicatietool (zie 2.2.1.1; finale versies beschikbaar begin 2015) en integratie met het praktijktool vanuit Domus Medica zal in 2015 bekeken worden in onderling overleg.

2.3.1.5 Thema 'Externe deelname'

Net zoals de voorbije jaren zal het EVV zich engageren bij de ondersteuning van projecten rond val- en fractuurpreventie in Vlaanderen. Er zal – in functie van de personele mogelijkheden van het EVV – meegewerkt worden met externe organisaties en initiatieven om valpreventie in de kijker te stellen en te promoten. Voorbeelden van dergelijke initiatieven zijn: Commitment EIP-AHA (European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing) en EBMPracticeNet.

Resultaten

- Het EVV engageerde zich bij de ondersteuning van projecten rond val- en fractuurpreventie in Vlaanderen. Voorbeelden van dergelijke initiatieven waaraan het EVV in 2014 deelnam, zijn:
 - Commitment EIP-AHA (European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing): het EVV neemt sinds 2012 deel aan de actiegroep "Personalised Health Management starting with a Falls Prevention Initiative" en heeft dit tijdens het werkjaar 2014 blijvend opgevolgd.
 - EBMPracticeNet heeft als doel de toegankelijkheid van EBM-informatie te bevorderen voor alle zorgverleners (zie www.ebmpracticenet.be). Het EVV heeft de mogelijkheid besproken met EBMPracticeNet om de upgedate versie van de praktijkrichtlijn voor de thuiszorg te integreren (voor meer info hierover zie ook jaarplan 2015). Op deze manier beogen we *IT decision support* voor alle Vlaamse huisartsen en op termijn ook voor andere disciplines.

2.3.1.6 Thema 'CIRRO'

De CIRRO databank wordt minstens jaarlijks up to date gehouden met het aanbod van het EVV. Bijkomend neem het EVV, op vraag van het Vlaams Agentschap, deel aan de benodigde overlegmomenten met o.a. het Vlaams Agentschap en andere partnerorganisaties voor de bespreking en optimalisatie van het systeem.

Resultaten

- In maart 2014 werden de ondersteuningsmiddelen van het EVV geactualiseerd in CIRRO.
- Op 15/05/'14 nam het EVV deel aan het interview/de workshop georganiseerd door het Vlaams Agentschap in het kader van de uitbreiding van CIRRO naar de partnerorganisaties. Via de workshop werd input gevraagd van de

partnerorganisatie EVV over het conceptueel kader dat in CIRRO moet ingebouwd worden, opdat de werking van het EVV binnen de beheersovereenkomst vervat kan worden. Het is de bedoeling dat partnerorganisaties zoals het EVV in de toekomst hun jaarplannen en verslagen rapporteren in CIRRO. Als voorbereiding werd hiervoor het huidige inhoudelijk jaarplan van het EVV gestructureerd zoals dit in CIRRO zou kunnen worden weergegeven. Het financiële verslag zal niet worden gerapporteerd in CIRRO. In deze nieuwe structuur wordt enkel rekening gehouden met de resultaatgebieden en daaraan gekoppelde acties.

- Het jaarplan 2015 werd opgemaakt volgens de nieuwe structuur die in de toekomst in CIRRO zal vervat zitten
- Het EVV nam deel aan het sectoroverleg op 04/11/14
- Aan de logomedewerkers valpreventie werd gevraagd eventuele problemen bij de ondersteuningsmiddelen van het EVV op te lijsten tegen eind oktober 2014. Er werden geen problemen gemeld

2.3.2 Pijler vorming en deskundigheidsbevordering

2.3.2.1 Thema 'Referentieprijzen (RP)'

Het EVV beschikt over referentieprijzen (RP) valpreventie, die werkzaam zijn in de thuiszorg- en woonzorgcentra als huisarts, kinesitherapeut, ergotherapeut of verpleegkundige. Tijdens de voorbije werkjaren werden deze referentieprijzen opgeleid in verband met verschillende thema's rond valpreventie, zoals de praktijkrichtlijnen en het draaiboek zorgpad valpreventie. Gezondheidswerkers kunnen beroep doen op de referentieprijzen voor het geven van vormingen en adviesverlening rond inhoudelijke vragen betreffende valpreventie.

De referentieprijzen worden in 2014 geüpdatet in verband met de activiteiten van het EVV, zoals de WvdV (zie 2.3.1.1), de survey (zie 2.2.1.2) e.a.. Voor de referentieprijzen zullen interviews, alsook bijkomende opleidingen (waarop verschillende verdiepingsonderdelen aan bod zullen komen), georganiseerd worden. Bovendien worden de referentieprijzen, vanuit hun praktijkervaring, ingeschakeld voor het beantwoorden van de helpdeskvragen gericht aan het EVV. Het EVV ondersteunt de referentieprijzen bij het beantwoorden van helpdeskvragen die specifieke kennis vereisen. Daarnaast zal het EVV via de partnerorganisatie Domus Medica de referentieprijzen op de LOK's voorstellen, in het kader van het thema "Praktijkinstrument huisarts voor implementatie van de praktijkrichtlijn".

De referentieprijzen zullen in de eigen regio nauwe contacten met beroepsgroepen ontwikkelen en onderhouden en zichzelf kenbaar maken in het kader van het activatiebeleid. Referentieprijzen geven in het kader van hun functie als referentieprijzen en om de samenwerking met het Logo in de eigen regio te bevorderen, een gratis overlegsessie en/of opleidingsmoment. Daarnaast stellen referentieprijzen een eigen jaarplan op in kader van het activeringsbeleid. Dit jaarplan omvat doelen die iedere referentieprijzen wil bereiken, gekoppeld aan geplande activiteiten en nadien een evaluatie en suggesties ter bijsturing.

Het EVV informeert, met behulp van haar externe partners, welzijns- en gezondheidszorgorganisaties, over de mogelijkheden tot het volgen van vormingen en deelname aan activiteiten m.b.t. val- en fractuurpreventie in de thuiszorg.

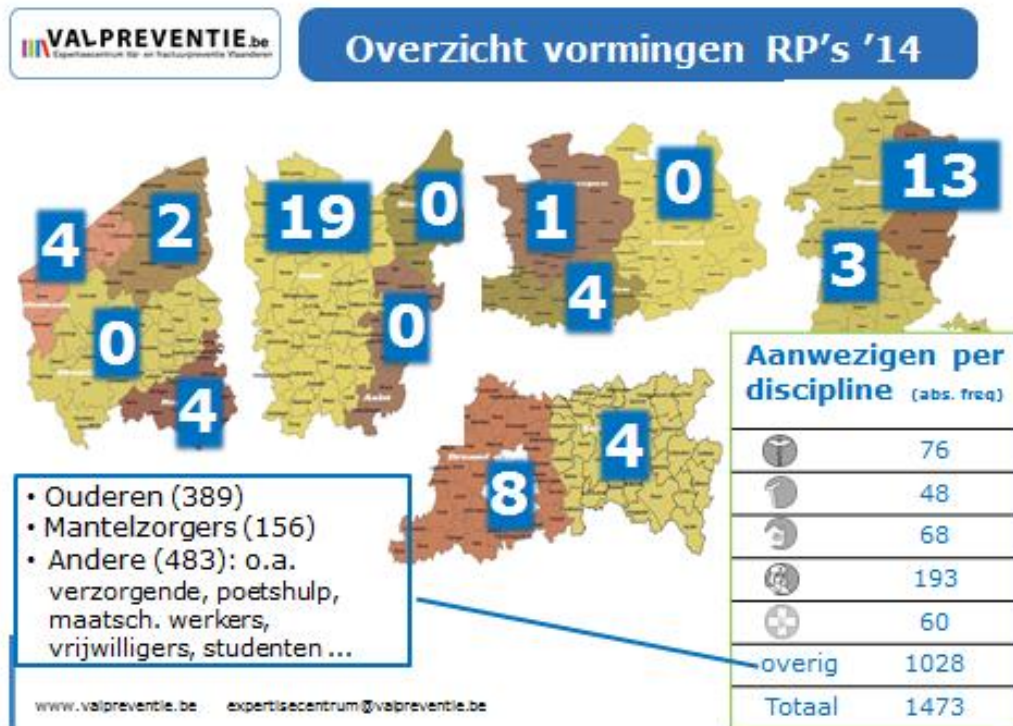
Er wordt op regelmatige basis contact opgenomen met elke referentiepersoon ter bespreking van tussentijdse vorderingen, problemen of bedenkingen.

De werking van de referentiepersonen zal worden geëvalueerd en daar waar nodig bijgestuurd.

Resultaten

- RP's hebben bij aanvang van het jaar, in overeenkomst met vorige jaren, opnieuw een jaarplan opgesteld.
- Intervisies - verdiepingsopleidingen:
 - 28/3/'14:
 - Intervisie:
 - Stand van zaken: Jaarplan 2014 EVV en WvdV
 - Terugkoppeling ervaringen
 - Administratie
 - Varia
 - Evaluatie en de werking/beschikbaarheid van de RP's
 - Verdiepingsopleiding: [`Symposium Implementatie val- en fractuurpreventie bij ouderen`](#)
 - 4/12/'14
 - Intervisie:
 - Presentatietechnieken referentiepersonen
 - Overzicht vormingen – consult
 - EVV informatie
 - Uitwisseling ervaringen
 - Administratie
 - Verdiepingsopleiding
 - Fixatie in de thuissetting (Kristien Scheepmans)
 - Resultaten survey thuissetting (EVV)
- Voor 2 zorgregio's werd een nieuwe RP gerecruteerd:
 - Zorgregio Mechelen: [Eddy Gorris](#) (kinesitherapeut)
 - Zorgregio Aalst: [Mieke Van Belle](#) (Huisarts, ergotherapeut)Beide RP's werden opgeleid op 9/10/'14. Eddy Gorris is vanaf oktober actief als RP, Mieke Van Belle zal haar taak opnemen vanaf 1 maart 2015.
- De referentiepersonen worden op regelmatige basis via mail en telefonisch gecontacteerd en geïnformeerd over:
 - Werking EVV
 - Advies verlenen m.b.t. beantwoorden specifieke helpdeskvragen
- Ter ondersteuning van de referentiepersonen valpreventie, werden de volgende PowerPointpresentaties ter beschikking gesteld in kader van het geven van vormingen:
 - 2014-EVV_Praktijkrichtlijn-thuiszorg
 - 2014_EVV_Praktijkrichtlijn-WZC
 - 2014_EVV_valpreventie-in-Vlaanderen

- 2014-EVV_valpreventie_doelgroep-ouderen
- Overzicht vormingen door RP's per zorgregio, m.i.v. bereikte doelpubliek: In 2014 werden 62 vormingen verzorgd door de referentiepersonen, verspreid over de Vlaamse zorgregio's (zie figuur 4). Hierbij werden 1473 personen opgeleid, waarvan 76 huisartsen, 48 kinesitherapeuten, 68 ergotherapeuten, 193 verpleegkundigen, 60 zorgkundigen, 389 ouderen, 156 mantelzorgers en 483 'anderen' (o.a. verzorgende en poetshulp in woonzorgcentra, maatschappelijk werkers, vrijwilligers, studenten).

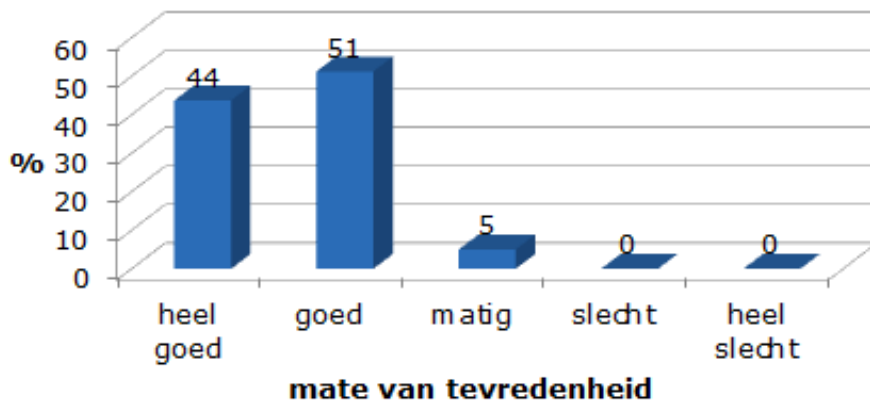

FIGUUR 4: OVERZICHT VORMINGEN 2014 DOOR REFERENTIEPERSONEN

- Algemene tevredenheid vormingen: door 636 (43%) van de aanwezigen werd een evaluatieformulier terug bezorgd aan de referentiepersonen. Hieruit blijkt dat 95 % van hen de vorming goed (51%) tot heel goed (44%) vond (zie figuur 5).

Evaluatie vormingen RP's '14

algemene tevredenheid vorming
 (n = 636)

www.valpreventie.be expertisecentrum@valpreventie.be

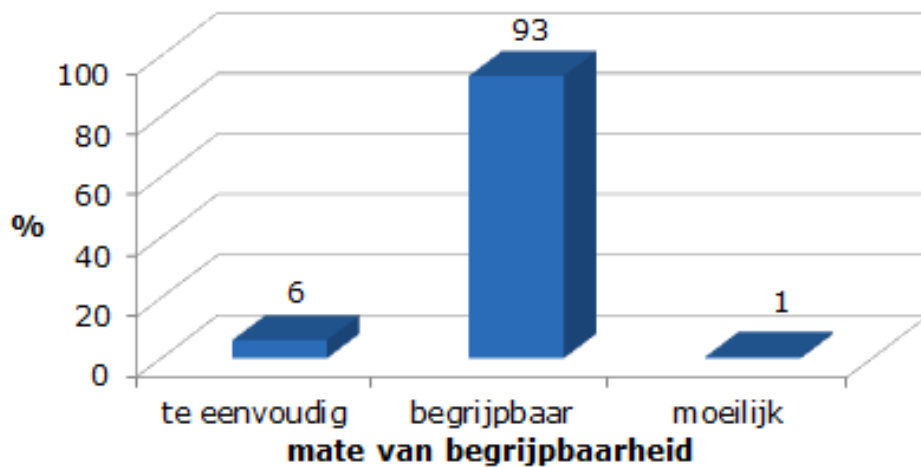

FIGUUR 5: OVERZICHT ALGEMENE TEVDRENDHEID VORMINGEN DOOR RP'S

- Begrijpbaarheid inhoud vormingen: Op basis van deze evaluatie blijkt verder ook dat 93% de vorming begrijpbaar vond (zie Figuur 6).

Evaluatie vormingen RP's '14

Begrijpbaarheid vorming
 (n = 635)

www.valpreventie.be expertisecentrum@valpreventie.be

FIGUUR 6: OVERZICHT MATE VAN BEGRIJPBAARHEID VORMINGEN DOOR RP'S

- Overzicht consultfunctie RP's: de referentiepersonen hebben naast het geven van vormingen, ook een belangrijke consultantfunctie. Hulpverleners en organisaties kunnen terecht bij de referentiepersoon in hun regio voor inhoudelijke vragen met betrekking tot val- en fractuurpreventie. In 2014 werden 71 vragen beantwoord door alle referentiepersonen tesamen, waarvan 7 vragen betrekking hadden op een mogelijke samenwerking met de RP, 23 vragen hadden betrekking op advies van de RP, 11 vragen betroffen informatie m.b.t. het geven van een vorming, 17 vragen m.b.t. het verkrijgen van documentatiemateriaal en tot slot 13 inhoudelijke vragen m.b.t. valpreventie (zie Figuur 7).

Overzicht vragen aan RP's '14

Type vraag	aantal
Samenwerking met RP	7
Advies van RP	23
Vormingen door RP	11
Verkrijgen van documentatiemateriaal	17
Inhoud valpreventie	13
Totaal	71

www.valpreventie.be expertisecentrum@valpreventie.be

FIGUUR 7: OVERZICHT TYPE VRAGEN AAN RP'S

2.3.2.2 Thema 'Opleiding i.f.v. de doelgroep'

Universiteiten en Hogescholen

Voor de bevordering van de implementatie en disseminatie van de praktijkrichtlijn onderhoudt het EVV zijn contacten met hogescholen en universiteiten in Vlaanderen, meer concreet de opleidingen tot huisarts, kinesitherapeut, ergotherapeut, verpleegkunde en zorgkundige - verzorgenden. In overleg zal bepaald worden op welke wijze de praktijkrichtlijnen m.b.t. valpreventie kunnen geïntegreerd en verankerd worden in het curriculum. Daarnaast zal er een nieuwe rondzendbrief worden verstuurd specifiek naar alle docenten geriatrie. Tevens zal aan Acco gevraagd worden de praktijkrichtlijnen actief te promoten aan Hogescholen en Universiteiten.

In het kader van de opleiding 'Master of Science in de Verpleeg- en Vroedkunde' wordt er vanuit het EVV in samenwerking met studenten en in kader van bepaalde opdrachten, alsook masterproeven, gewerkt rond het thema val- en fractuurpreventie. Concreet wordt er voor het werkjaar 2014 gewerkt rond:

- **Tai chi in Vlaanderen:** we zouden een survey-bevraging willen opstarten, gericht naar 'alle' Tai chi-lesgevers/instructeurs in Vlaanderen, om een zicht te krijgen op wie er in Vlaanderen met Tai chi bezig is en in hoeverre de link met 'valpreventie' gelegd wordt, alsook met welke attitude en/of kennis de Tai chi-leraren in Vlaanderen staan t.o.v. Tai chi en valpreventie bij thuiswonende ouderen. Enkele aspecten die zeker in de bevraging aanwezig zullen zijn, zijn bv.: demografische gegevens Tai chi-leraren; opleidingsachtergrond (opleiding tot Tai chi-leraar?; inhoud opleiding?), omvang en demografische gegevens van leerlingen/groepen (incl. ouderen?), gebruikte Tai chi stijl, link met valpreventie, etc.. In eerste instantie zullen we ons richten op de zoektocht naar de verschillende Tai chi-leraren in Vlaanderen. In tweede instantie zullen we ons richten op de ontwikkeling en validering van een vragenlijst, die dan kan worden gebruikt voor de survey-bevraging van (een steekproef van) 'alle' Tai chi - leraren in Vlaanderen. Op basis van deze resultaten zouden we dan vanuit het EVV en in samenspraak met onze partners verder kunnen nadenken en plannen inzake het beleid rond valpreventie en Tai chi in Vlaanderen.
- **Toepassing van valpreventiemaatregelen door gezondheidswerkers in de thuiszorg:** aan de hand van de gegevens verzameld d.m.v. de eerder vermelde survey-bevraging in de thuissetting (zie 2.2.1.2), richten een aantal studenten zich meer specifiek op de verdere verwerking van de gegevens. Zo beogen we in kader van hun masterproef het nagaan van het effect van enkele potentieel beïnvloedende variabelen, zoals bv. geslacht, aantal jaren ervaring, discipline, kennis van de praktijkrichtlijn, etc..

Poetshulp / Verzorgende / Maatschappelijk werkers / Familie / Mantelzorg

In 2008 werd een Vlaams vormingspakket 'valpreventie bij thuiswonende ouderen t.a.v. verzorgenden, zorgkundigen, poetshulp en maatschappelijk werkers' ontwikkeld door het EVV, het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie (VIGeZ), Logo's en het Rode Kruis Vlaanderen. In september 2009 werden provinciale opleidingsmomenten voorzien door het VIGeZ en het Rode Kruis-Vlaanderen t.a.v. vrijwilligers van het Rode Kruis. Sindsdien kon de vorming 'Valpreventie bij thuiswonende ouderen met verhoogd risico' aangevraagd worden via het Rode Kruis. Heden wordt vastgesteld dat de huidige poel van vrijwilligers van het Rode Kruis onvoldoende kan blijven tegemoet komen aan de steeds toenemende vraag vanuit Vlaanderen om opleidingen te voorzien aan bovenvermelde zorgverleners. Op 20/11/12 werd een overleg gehouden tussen het Rode Kruis, het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid en het EVV met betrekking tot bovenstaande problematiek. Er werd overeengekomen dat het Rode Kruis 1) een oproep lanceert tot nieuwe vrijwilligers 2) het pedagogisch-didactisch luik uitwerkt, 3) opleidingen die de vrijwilligers zullen aanbieden t.a.v. verzorgenden, zorgkundigen, poetshulp en maatschappelijk werkers in het werkveld coördineert, organiseert opvolgt en evalueert. Het EVV zal instaan voor 1) het opleiden van deze vrijwilligers, vertrekkende vanuit de best beschikbare wetenschappelijke evidentie over effectieve strategieën in het voorkomen van valincidenten bij thuiswonende ouderen, 2) het aanbieden van een wetenschappelijk onderbouwd vormingspakket dat de vrijwilligers dienen te gebruiken als didactisch materiaal. Het overleg met het Rode Kruis werd in het najaar van 2013 opgestart. Het opleidingsaanbod t.a.v. verzorgenden, zorgkundigen, poetshulp en maatschappelijk werkers zal in 2014

verder concreet vorm krijgen. Er wordt gestreefd om de vrijwilligers in februari op te leiden, opdat zij kunnen ingezet worden vanaf de WvdV 2014.

Resultaten

- Universiteiten en Hogescholen:
 - Door de referentiepersonen en stafmedewerkers van het EVV werd aan volgende hogescholen-universiteiten vorming verzorgd: VUB Jette, kinesitherapie (29/4/'14); Thomas More Lier, BanaBa in de geriatrische gezondheidszorg (3/11/'14); Artevelde Hogeschool Gent, ergotherapie (16/10/'14, 4/11/'14); SOMT (Stichting Opleidingen Musculoskeletale Therapie) Amersfoort Nederland, Master Fysiotherapie in de Geriatrie (7/11/2014); KU Leuven Leuven, Master in Verpleegkunde optie geriatrie (3/12/'14).
 - Vanuit het EVV werd begeleiding verleend aan de volgende masterproeven (KU Leuven): (zie ook 2.2.1.2).
 - Baecke, C., Leysens, G., & Milisen, K. (2014). Bevorderende en belemmerende factoren die gezondheidswerkers ondervinden bij de toepassing van valpreventiemaatregelen bij thuiswonende ouderen in Vlaanderen: descriptief onderzoek. Onuitgegeven masterthesis, KU Leuven, Faculteit Geneeskunde, Departement Maatschappelijke Gezondheidszorg en eerstelijnszorg, Centrum voor Ziekenhuis- en Verplegingswetenschap.
 - Vandamme, S., Leysens, G., & Milisen, K. (2014). Toepassing van valpreventiemaatregelen door gezondheidswerkers bij thuiswonende ouderen in Vlaanderen: descriptief onderzoek. Onuitgegeven masterthesis, KU Leuven, Faculteit Geneeskunde, Departement Maatschappelijke Gezondheidszorg en eerstelijnszorg, Centrum voor Ziekenhuis- en Verplegingswetenschap.
 - Vanaken, D., Geeraerts, A., Leysens, G., Dejaeger, E., & Milisen, K. (2014). Kennis en attitude van Tai Chi leraren in Vlaanderen omtrent het gebruik van Tai Chi als valpreventiemaatregel bij thuiswonende ouderen: een survey-onderzoek. Onuitgegeven masterthesis, KU Leuven, Faculteit Geneeskunde, Departement Maatschappelijke Gezondheidszorg en eerstelijnszorg, Centrum voor Ziekenhuis- en Verplegingswetenschap.
 - Agten, M., Balligand, E., Vlaeyen, E., Aertgeerts, B., Dejaeger, E., Lobelle, J.P. & Milisen, K. Willingness of community-dwelling older persons to participate in falls prevention interventions: a survey study in Flanders (Belgium). Onuitgegeven masterthesis, KU Leuven, Faculteit Geneeskunde, Departement Maatschappelijke Gezondheidszorg en eerstelijnszorg, Academisch Centrum voor Huisartsgeneeskunde.
- Poetshulp / Verzorgende / Maatschappelijk werkers /Familie / Mantelzorg
 - Het EVV werkt nauw samen met het Rode Kruis Vlaanderen voor het opleiden van een 20-tal gespreksleiders valpreventie. Deze vrijwilligers van het Rode Kruis geven op vraag van externe organisaties vorming aan poetshulp, zorgkundigen en verzorgenden werkzaam bij ouderen in de thuissetting.

- Recruitering gespreksleiders:
 - De recruitering van gespreksleiders werd vanuit het Rode Kruis opgestart in januari 2014
 - De gespreksleiders werden opgeleid:
 - 2 dagen pedagogisch-didactische opleiding ('krijtlijnen'): 10 en 17/3/'14 (verzorgd door het Rode Kruis)
 - 1 dag inhoudelijke opleiding ('vakdidactiek'): 29/3/'14 (Rode Kruis i.s.m. EVV)
- Materialen voor de gespreksleiders valpreventie: Het EVV leverde inhoudelijk materiaal aan dat door de gespreksleiders gebruikt dient te worden tijdens deze vormingen. Al deze materialen werden door het Rode Kruis gebundeld op een CD-rom en aan alle gespreksleiders bezorgd. Concreet betreft dit:
 - Powerpointpresentatie: De presentatie uit het pakket in 2010 werd herwerkt, rekening houdend met feedback van Logo's, VIGeZ, Rode Kruis en VVDG:
 - Op basis van hun vroegere ervaringen, gaven de nog actieve gespreksleiders van het Rode Kruis aan voorkeur te geven aan 1 uitgebreide presentatie voor alle doelgroepen (verzorgende/zorgkundige en poetshulp), waaruit ze zelf een selectie kunnen maken van slides. Ter ondersteuning om een juiste selectie te maken van slides, wordt op de notitiepagina telkens aangegeven of de slide zeker in de presentatie moet ('basis') of als eigen keuze ('optioneel') kan beschouwd worden.
 - De vraag naar integratie van meer interactieve zaken in de voordracht, werd i.f.v. de doelstellingen (kennis – vaardigheden – attitude) verder uitgewerkt. In de powerpoint wordt dit aangegeven als 'Doe de test'. Ook hier is het aan de gespreksleider om te bekijken welke toepassingen in de voordracht worden geïntegreerd.
 - Een overzicht "aanbod materialen en activiteiten valpreventie" werd opgesteld
 - Voor de nog actieve gespreksleiders werd een overzicht met verschillen tussen pakket 2010 en 2014 opgesteld
- Beschikbaar cursusmateriaal voor de verzorgende/zorgkundige – poetshulp:
 - Handouts van de presentatie wordt door de gespreksleider van het Rode Kruis bezorgd aan de organisatie die de vorming aanvraagt
 - Bijkomende materialen, zoals folders, affiches ..., kunnen door de organisatie via het Logo in de eigen buurt aangevraagd worden
- Vanuit het EVV werd eind december een stand van zaken gevraagd aan het Rode Kruis. Tot op heden werden in 2014 twee vormingen verzorgd vanuit het Rode Kruis.

2.4 Partners

2.4.1 Partners samenwerkingsverband

Tijdens het werkjaar 2014 zal er tweemaal een "samenwerkingsverband overlegmoment" plaatsvinden. Daarnaast worden de Partners van het Samenwerkingsverband via mail of via andere themagroepen op de hoogte gehouden. Tijdens de "samenwerkingsverband overlegmomenten" komen volgende thema's aan bod: jaarrapport voorgaand werkjaar, stand van zaken huidig werkjaar, jaarplan en begroting volgend werkjaar.

2.4.2 Partners thuiszorg - en woonzorgcentra

Communicatie t.a.v. de partners uit de thuiszorg en woonzorgcentra zal gebeuren d.m.v. het 'EVV-partneroverleg' dat tweemaal per jaar zal plaats vinden. Tijdens dit overleg zal een stand van zaken gegeven worden m.b.t. de EVV-activiteiten en is inbreng mogelijk vanuit de verschillende partners. Daarnaast worden ook deze partners op de hoogte gehouden via mail of via andere themagroepen.

Resultaten

- Op 6/06/14 vond het eerste EVV-partneroverleg en overleg met de Partners van het Samenwerkingsverband plaats. Tijdens dit overleg werd een terugkoppeling gegeven van het jaarplan en stand van zaken van 2014.
- Het tweede EVV-partneroverleg en overleg met de Partners van het Samenwerkingsverband vond plaats op 28/11/14.